

# ŻYCIE GOSPODARCZE

Dwutygodnik poświęcony sprawom gospodarczym Polski Zachodniej

Organ Związku Fabrykantów T. z. w Poznaniu.

Redakcja i Administracja: Aleje Marcinkowskiego nr. 7, dom ogrodowy.  
----- telefon nr. 25-95. -----  
Redaktor przyjmuje w dni powszednie  
od godz. 11—1; Administracja od 9—3.

Poznań, dnia 1 marca 1927

Prenumerata wynosi: w kraju z przesyłką rocznie 20 zł, półrocznie 10 zł, kwartalnie 5 zł, zagranicą z przesyłką rocznie 24 zł, półrocznie 12 zł, kwartalnie 6 zł. Numer pojedynczy 1 zł.

NR. 5

Wydawca: Związek Fabrykantów T. z. w Poznaniu

ROK 6



Rabaty najwyższe

Ceny koncernowe

Kredyty dogodne



## WĘGIEL - KOKS HUTNICZY - BRYKIETY

tylko z kopalń głębokich krajowych i zagranicznych

Zachodnio-Polski Syndykat Węglowy T. z o. p.

Telefon 23-77, 37-77

Poznań, Plac Wolności 10.

Adres telegr.: „Zapol”

Własny gmach handlowy

Własne składnice kolejowe Poznań, ul. Przemysłowa II. brama.

# HERMANNMÜHLEN

Rok zał. 1895 **Tow. Akc. w Poznaniu** Rok zał. 1895

**Młyn żytni**

Poznań-Wilda, ulica Fabryczna 22  
stacja kolejowa Poznań.

**Młyn pszenny**

Zieliniec, poczta Swarzędz  
stacja kolejowa Antoninek.

Własne bocznicze.

Dzienna sprawność 4400 centnarów zboża.

Wszelkie gatunki mąki pszennej, żytniej i ospa.

Biuro centralne: Plac Wolności 17. - Tel. 32-53 i 37-56



## Zebranie ogólne

Związku Fabrykantów T. z. w Poznaniu odbędzie się w czwartek, dnia 3. marca b. r. o godz. 4,30 na sali Koła Towarzystwskiego ul. Nowa (Bazar) z następującym porządkiem obrad:

1. Sprawy kredytowe,
2. Ref. „O Komisji Ankietaowej“,
3. Sprawa Naczelnej Organ. Zjednoczonego Przemysłu i Rolnictwa Zach. Polski,
4. Sprawa Banku Polskiego,
5. Sprawa Ogólnego Związku Przemysłu Wielkopolski i Pomorza.

Uprasza się o konieczne przybycie wszystkich członków.

## Dziwne zarządzenia władz skarbowych.

Mają już zapewne wszyscy myślący i z podatkami mający do czynienia ludzie, wyrobione zdanie o niezwykle chaotycznym systemie podatkowym obowiązującym w Polsce, ma je również podobno obecny minister Skarbu p. Czechowicz, który pragnie zreorganizować ten system i dąży do skomasowania podatków, w których co do liczby trudno się wprost orjentować. Ale tak pan Minister jak również ogół nie wie zapewne jak dziwny sposób wykonywuje się nieraz rozporządzenia, jak krzywdzi się niemi obywateli, oraz jak tym sposobem daje się odczuwać dowolność władz w działaniu pozbawioną wszelkiej sprawiedliwości.

Nie chcąc ogólnikowo traktować tematu i bez podania faktów narzekać na władze przedstawimy kilka wypadków, które ilustrują to co powyżej powiedzieliśmy.

A mianowicie: Ustawa o podatku dochodowym w całej swej rozciągłości ujawnia intencje, iż upodatkovany być może tylko rzeczywisty zysk całkowity lub dochód poszczególnych osób, o ile to dotyczy podatku od uposażeń, tymczasem zdarza się tak, że władze opodatkowują dochód czysto urojony i to jak następuje:

Robotnik pracujący nadgodziny w pewnych dniach lecz nieregularnie wówczas gdy tego zajdzie potrzeba musi, o ile firma postępuje uczciwie być krzywdzonym a to tą drogą, że Urzędy Skarbowe doliczają do tygodniowej płacy za nadgodziny, przemnażając to przez 52 tygodnie i na podstawie tego wymierzają stawkę podatkową, którą co tygodnia następnie się odciąża.

Dla ilustracji przedstawimy cyfrowo te manipulacje: Np. robotnik zarabia przypuszczalnie 80 zł tygodniowo i w styczniu zarobił w pierwszym tygodniu 20 zł za nadgodziny, gdyż był sezon w czasie którego mógł więcej pracować. Urzędy na tej podstawie wymierzają w ten sposób podatek, że do 80 zł dodają 20 zł, co równa się 100 zł, mnożą przez 52 co wynosi 5200 zł i od tej sumy oznaczają stopę podatkową, podczas gdy robotnik stale co tygodnia tych 20 zł nie zarabia, a nawet przeciwnie w większość tygodni wcale niema nadgodzin. Niesłusznie więc stosuje się tutaj wyższą stopę podatkową, tem niesłuszniej, że robotnik w obecnych czasach nie jest za dobrze uposażony, tak aby z niego ciągnąć dodatkowe dochody. Sprawa ta się jeszcze więcej komplikuje w Wielkopolsce, Śląsku i na Pomorzu, gdzie istnieje jeszcze dodatkowy podatek daleko wyższy od państwowego na rzecz komuny, a doliczany do niego. Przekrocze-

nie sumy 4800 zł już zmusza płatnika do płacenia tej komunalnej dodatkowej stawki, która wynosi 3 procent od dochodu.

Ponieważ więc często takie obliczanie nadgodzin jak to wyżej podaliśmy doprowadza do sztucznego podniesienia wysokości sumy zarobków, przeto można sobie wyobrazić jak to silnie obciążać musi skromne dochody robotników i jak wielką i niesprawiedliwą stanowić ujmę w Ich dochodach.

Rzeczą jest zrozumiałą, że ten sposób obliczania długo się utrzymać nie da i że Władze naczelne skarbowe a więc Ministerstwo Skarbu winno wydać w najbliższym czasie okólnik regulujący sposób obliczania uposażeń wraz z dochodem z nadgodzin, tak ażeby było ono zgodne z ustawą i opodatkowywało rzeczywiste uposażenie.

Wyobrażamy sobie, że najłatwiej ta sprawa dałaby się w ten sposób uregulować, że urzędy Skarbowe obliczałyby podatek od rzeczywistych regularnych plac plus place za nadgodziny wzięte za cały poprzedni rok przepracowany więc dla przykładu robotnik zarabia w roku 1927 tygodniowo 80 złotych, 80 razy 52 wynosi rocznie 4160 zł, place zaś nadgodzinowe w roku 1926 wyniosły 520 zł. Stąd dochód rzeczywisty dla podatnika wynosi 4680 zł, od którego winien być dopiero wymierzony podatek. Uważamy że ten sposób obliczenia nie czyniłby Władzom Skarbowym trudności, a dałby za to gwarancję słuszności oraz uregulowałby tak palącą i dopraszającą się załatwienia sprawę.

Poza tem jednak co wyżej jest jeszcze jedna dopraszająca się słusznego i sprawiedliwego załatwienia sprawy a mianowicie wymiar i ściąganie podatku obrotowego od strat, to jest od niezainkasowanych a wpisanych do ksiąg obrotów. Wiadomem jest, iż wskutek wstrząsów dewaluacyjnych cały szereg przedsiębiorstw, poniosło silne straty na klientach, którzy długów swych nie uregulowali, straty te zachwiały nawet całym szeregiem przedsiębiorstw i niejedne powaliły, inne wreszcie kurują się jak mogą do dnia dzisiejszego.

Nie wzrusza to jednakże władz skarbowych, które patrzą tylko w książki handlowe poto, by zobaczyć ilość kolumn obrotowych i ich wysokość, stratami firm się natomiast nie interesując, żądając płacenia podatku obrotowego od obrotów, które nie przyniosły ani grosza dochodu, a nawet przeciwnie obciążły aktywa przedsiębiorstwa.

Nie obchodzi również władze skarbowe ani pana Ministra Skarbu jasny jak słońce artykuł 94 ustawy o podatku przemysłowym, który wyraźnie powołany jest po to, ażeby usunąć ewentualną niesprawiedliwość pobierania podatku od strat, ażeby nie obciążać niesłusznie te przedsiębiorstwa, które znalazły się w wyjątkowym położeniu gospodarczym, zrobiono z niego fikcję martwą literę poto tylko, ażeby wycisnąć tych ledwo żyjących i pozarywanych wskutek spadku złotego przedsiębiorców jak cytrynę z gotówki, ażeby nie pozwolić im na sanację przedsiębiorstw, aby obrzydzić im prowadzenie warsztatów pracy. Nie chcemy rzucić gołosłownej zarzutami, niech przemówią też fakty. Np. firma w roku 1924, mająca kapitału zakładowego 250 tysięcy zł wskutek wahań waluty traci na umowach z zagranicą i na klientach 160 tysięcy zł następnie popada w nadzór i zaczyna na nowo pracę przy kapitale 90 tysięcy zł, który ocalał, następnie powołując się na straty powstałe nie z własnej wyłącznie winy, prosi Skarb państwa o umorzenie zaległego podatku obrotowego 60 tysięcy zł. I oto jaki wynik? firmie tej ani części podatku nie umorzono. Skąd więc go ma zapłacić, skoro pracuje przy 90 000 kapitału i ma płacić bieżące podatki! Przecież porównyując cyfry widać jest jasno, że firma ta w żadnych ratach podatku tego nie będzie w możności pokryć, chyba że ją się zlicytuje, zmarnuje i weźmie ostatniego grosza. Takie załatwianie spraw tak ważnych dla życia gospodar-



czego zakrawa na operetkę tembardziej, o ile te 60 000 zł zaległego podatku każe się spłacić w ciągu jednego roku.

Od Ministerstwa Skarbu można chyba wymagać tego uświadomienia, że placówka przemysłowa o kapitale 90 tysięcy zł w ciągu roku mając różne ciężary i podatki nie odłoży 60 000 zł w tak jeszcze dobrych warunkach nie znalazłaby się nawet kopalnia złota, gdyby w Polsce była eksploatowana a cóż dopiero zwyczajna placówka, mająca największą konkurencję tak zagraniczną jak i krajową. Gdzie więc powaga i traktowanie sprawy, gdzie logika i zdrowy rozsądek, a wreszcie gdzie ustwa, która dla Ministerstwa, pana Ministra wraz z konstytucją, na której się opiera jest największym prawem. Czyż Ministerstwo swym swobodnym uznaniem, ujawnionem w okólnikach i w sposobie traktowania art. 94 ustawy o podatku przemysłowym, chce wkroczyć na drogę zwyczajnego bezprawia.

Niech Skarb nie zapomina o tem, że nie śrubowaniem podatków, które niszczy placówkę dostarcza się środków dla skarbu (to robił pan Grabski i przegrał) ale pielęgniowaniem podatników, którzy sami przy wpływach regulować będą podatki. Cóż z tego, że się zaległości nie umarza, skoro tych nie płacą i bieżących podatków nie są w możności spłacić.

Sądzimy więc, że lepiej tam gdzie są widoki rozwoju umorzyć podatek o ile są po temu podstawy, a natomiast pobierać obecne podatki, z temi zaś co ich nie płacą o ile niema po temu podstaw postępować dopiero radykalnie. Ale nie można ludzię się wstawionemi w budżecie sumami zaległości podatkowych i dla tej przyczyny stosować do podatników reguły niepoważne i niegospodarcze.

## Okólnik Związku Fabrykantów.

- I. „Związek Fabrykantów niniejszem donosi, iż z dniem 15 lutego r. b. została utworzona w Warszawie delegatura Związku w celach załatwiania wszelkich spraw zgłoszonych przez członków na miejscu w Warszawie. Związek więc prosi wszystkich członków, ażeby wszelkie sprawy, wymagające załatwienia w Warszawie kierowali do Związku, ul. Rzeczypospolitej 1, II p.“
- II. Związek Fabrykantów donosi również wszystkim swym członkom, iż podejmuje się przeprowadzenia korespondencji w językach obcych, wszystkich więc członków, którzy w celach importowych albo eksportowych potrzebują prowadzić korespondencję w językach obcych, Związek uprasza o kierowanie się do Związku Fabrykantów.

### SPRAWY CELNE.

**Wiochy.** Zwrot podatku obrotowego przy eksporcie i jedwabiu sztucznego „Gazzette Officiale“ z dn. 31 grudnia, modyfikujący częściowo opłaty od koncesyj rządowych paszportów itp.

Art. 5 dekretu znosi podatek stemplowy od sprzedaży książek drukowanych oraz nut drukowanych lub litografowanych.

Art. 6 postanawia, że przy wywozie zagranicę wyrobów z jedwabiu sztucznego podatek obrotowy od użytej do ich wyrobu celulozy importowanej może być zwrócony. Suma podlegająca zwrotowi, jest obliczona jako 1% wartości celulozy, użytej przy wyrobie eksportowanego towaru.

**Agio celne.** Na okres od dnia 23 do 29 stycznia r. b. agio przy obliczaniu stawek celnych ustalono na 447 lir za 100 lir w złocie, tj. nadwyżka przy płaceniu cła w banknotach wynosiła 347% (w ciągu tygodnia poprzedniego agio wynosiło 446 lir za 100 lir w złocie).

### SPRAWY PODATKOWE.

**Zawieszenie podatku od obrotu przy wywozie bekonów.** Celem poparcia krajowej produkcji bekonów Ministerstwo Przemysłu i Handlu na zasadzie

art. 94 p. 1 ustawy z dn. 15 lipca 1925 r. o państwowym podatku przemysłowym (Dz. U. R. P. nr. 79/1925 poz. 550) zawiesiło z dn. 1 stycznia 1925 r. pobór podatku przemysłowego od obrotu, przypadającego od transakcji eksportowych przedsiębiorstw wyrobu bekonów t. j. oczyszczonych z sierści i grubych kości osolonych surowych połówek wieprzy. Nadto Ministerstwo upoważniło Izby Skarbowe do zawieszenia w poszczególnych wypadkach podatku od transakcyj eksportowych bekonomi za ubiegłe okresy wymiarowe, poprzedzające dzień 1 stycznia 1927 r. o ile wymiary nie stały się już prawomocne.

Nadto należy zauważyć, iż przy eksporcie bekonów mają zastosowanie postanowienia ustępu 1 § 9 rozporządzenia Ministerstwa Skarbu z dn. 8 sierpnia 1925 r. (Dz. Ust. R. P. nr. 82 poz. 560) oraz okólnika nr. 151 ustęp 3 z dnia 19 kwietnia 1926 r. (L. dz. 5550/III/26).

### SPRAWY INFORMACYJNE.

**Poświadczenie podpisów na dokumentach pocztowych.** Wedle wykładni Ministerstwa Skarbu poświadczenia własnoręczności podpisu lub znaku ręcznego dokonywane przez urzędy państwowe na pocztowych dokumentach oddawczych (przy doręczaniu pocztowych przesyłek rejestrowanych, jako to: przesyłek poleconych, listów wartościowych, paczek, przekazów) nie podlegają opłatom stemplowym, przewidzianym w art. 158 ustawy z dnia 1 lipca 1926 roku o opłatach stemplowych (Dz. Ust. R. P. nr. 98/1926, poz. 570), gdyż w myśl art. 154 (ustępu drugiego) w związku z art. 141 p. 13a tej ustawy, nie ma ona zastosowania do wymienionych poświadczeń. Wobec tego poświadczenia własnoręczności podpisu lub znaku ręcznego na pocztowych dokumentach oddawczych, dokonywane przez urzędy państwowe oraz inne urzędy posługujące się publiczną pieczęcią, są wolne od opłaty stemplowej.

**Zniżenie opłat za paczki do Norwegii.** Zarząd Poczty Szwecji zniżył pobieraną należność tranzytową za paczki wagi ponad 5 do 10 kg z Polski do Norwegii. W związku z tem dotychczasowe opłaty za przewóz paczek zwykłych wagi ponad 5 do 10 kg z Polski do Norwegii (drogą przez port gdański) wynoszące 8 fr. 45 w złocie zostają zniżone do kwoty 6 fr. 80 centymów w złocie.

Ministerstwo Przemysłu i Handlu zwróciło się do nas w następującej sprawie: W dniach od 17 do 27 kwietnia rb. odbędą się Międzynarodowe Targi w Medjolanie. Firmy polskie pragnące wziąć udział w dorocznej wystawie winny zgłaszać się wprost do Komitetu Wystawy: Fiera Internazionale di Milano. Jednocześnie Ministerstwo zawiadamia, że organizacją wysyłki eksponatów na miejsce oraz urządzeniem pawilonu polskiego zajmuje się Izba Handlowa Polsko-Włoska w Warszawie (Wierzbowa 11). Komitet Targów zaproponował wybudowanie polskiego pawilonu urzędowego, gdyż podobno pawilony posiadają niemal wszystkie państwa.

Gdyby WPanowie zainteresowali się bliżej powyższą sprawą, prosimy o nadesłanie informacji do Biura Centralnego Związku.

**Polska Izba Handlowa dla Bliskiego Wschodu** (Al. Ujazdowska 39) komunikuje nam, że jeden z dyrektorów firmy J. Constantinides and Bros an Cyprze, pozostającej w stałym kontakcie z Izbą, udaje się w końcu bieżącego miesiąca do Egiptu, Syrii, Palestyny, Grecji i na wyspy morza Egiejskiego i chętnie służyć będzie swem pośrednictwem tym przedsiębiorstwom polskim, które chciałyby nawiązać stosunki z tamtejszymi rynkami.

Byłoby wskazaniem, aby firmy zainteresowane wysłały swe cenniki i próbki, uwzględniając przytem komisowe firmy Constantinides w wysokości 5% od zawartych za jej pośrednictwem transakcyj.

Podając powyższe do wiadomości WPanów, prosimy o ewtl. skomunikowanie się za pośrednictwem Izby z wyżej wymienioną firmą.



**Jak nas informuje Targ Poznański**, przyszedł Targ Poznański zapowiada się pierwszorzędnie, prawie ze wszystkich krajów przygotowują się wycieczki i wezmą udział wystawcy. Taksamo z całej Polski sfery przemysłowe żywią bardzo wielkie zainteresowanie.

Zwracać więc należy baczną uwagę na konjunkturę, szczególnie eksportową, oraz rozszerzanie stopniowej pojemności rynkowej, tak aby obecny Targ Poznański, dla którego otwierają się obecnie dobre horoskopy i dobrze miejscowy przemysł mógłby wykorzystać.

Niniejszem komunikujemy, iż Wydział Handlowy Poselstwa Angielskiego w Warszawie podaje do wiadomości, iż między 21 lutym i 4 marca r. b. odbędą się targi angielskie w Londynie i Birmingham.

Blizsze informacje otrzymać można w Kancelarii Wydziału Handlowego Poselstwa (Piękna 6).

## Fabryka śrub

Wykonuje

Wykonuje

**wszelkie śruby, toczone  
mosiężne i fasonowe**  
oraz aparaty i części elektrotechniczne  
Również urządzam wszelkie zakłady dla siły i światła elektrycznego.

### W. ZGOŁA

ul. Grottingera 4.

POZNAŃ

Telefon 62-93.

Na Ziemiach Polski Zachodniej „**Zycie Gospodarcze**” jest jedynym pismem broniącym skutecznie interesów przemysłu.

# Wyroby firm krajowych, godnych polecenia:

Ceny ogłoszeń w dziale niniejszym wynoszą 25,— zł za 1 wiersz na rok 1927.

### Aparaty i artykuły elektrotechniczne

W. Zgoła w Poznaniu, ul. Grottingera 4, tel. 62-93.

### Armatura

Władysław Jezierski, w Poznaniu, ul. Słowackiego 38. Przedstawiciel „SAM” Sp. Akc. Münstermann w Katowicach.

### Barwniki nietrujące

Domagalski i Ska., Poznań, św. Marcina 34 i Garncarska 8.

### Bielizna

Jan Ebertowski w Poznaniu, ul. Wroniecka 6/8 tel 2160-2825. W. Rakowski w Poznaniu, ulica Pocztowa 1.

### Czekolada

Gaplana Tow. Akc. w Poznaniu, ul. św. Wawrzyńca 28.

### Dezynfekcyjne środki, lyzol, kreolina

Wielkopolska Wytwórnia Chemiczna Tow. Akc. Poznań, Aleje Marcinkowskiego 5.

### Dębina stolarska, dębowe dykty

B. Bystrzycki T. A. Orzechowo.

### Druki

F. K. Ziółkowski i Ska w Poznaniu, Górna Wilda 122. Drukarnia Polska, T. A. w Poznaniu, ul. św. Marcina 70.

### Drzewo

Włańska Spółka Drzewna T. A. Poznań, ul. św. Marcina 52/53.

### Fabryka Farb

Wielkopolska Fabryka Farb w Poznaniu, plac Wolności 17.

### Fabryka krawatów, szelek, rękawiczek i chusteczek

Hałas i Kajetaniak w Poznaniu, ulica Wielka 10.

### Gazety

Kurjer Poznański, św. Marcina 70. Oredownik Wielkopolski, ulica św. Marcina 70.

### Getry (kamasze filcowe)

Poznanska Fabryka Getrów Właśc. Stefan Kałamański, Poznań, Plac Wolności 6, Telefon nr. 2135—3300.

### Instalacje

W. i St. Hedinger w Poznaniu, ul. św. Marcina 26.

### Konfekcja męska

Lewandowski i Ska w Poznaniu, ul. Wielka 11. F. Lisiecki, Poznań, Stary Rynek 10.

### Lakiery i pokosty

Wielkopolska Wytwórnia Chemiczna Tow. Akc. Poznań, Aleje Marcinkowskiego 5.

### Litograficzne druki

F. K. Ziółkowski i Ska w Poznaniu, Górna Wilda 122

### Maszyny rolnicze

H. Cegielski Tow. Akc. w Poznaniu, Górna Wilda 142. Grześkowiak, Gostyń, tel. 108.

### Mydła

J. i St. Stempniewicz w Poznaniu, ul. Głogowska 55. H. Żak, w Poznaniu, ulica Bukowska 37.

### Mydło szare (miękkie)

Wielkopolska Wytwórnia Chemiczna Tow. Akc. Poznań, Aleje Marcinkowskiego 5.

### Oleje eterycz. i esencje

Domagalski i Ska. w Poznaniu, św. Marcina 34

### Opakowania i kartonaze

F. K. Ziółkowski i Ska, Poznań, Górna Wilda 122.

### Perfumy

J. i St. Stempniewicz w Poznaniu, ul. Głogowska 55. Henryk Zak w Poznaniu, Bukowska 37.

### Piwo

Browar Huggera w Poznaniu, ulica Półwiejska 75.

### Samochody

Brzeskiauto Tow. Akc. w Poznaniu, ul. Dąbrowskiego 29.

### Siatki drucziane

A. Zwierzchowski i Ska, Fabryka lin konopnych, stalowych oraz siatek i wyrobów druczianych w Poznaniu i Czerwonaku, biura ul. Podgórna 10a tel. 4007.

### Siatki żarowe

Żar Tow. Akc. w Nowym Tomysłu.

### Sukna

Poznańska Fabryka Sukna w Poznaniu, Naramowice.

### Sztuczny nawóz

Wielkopolska Wytwórnia Chemiczna Tow. Akc. Poznań, Aleje Marcinkowskiego 5.

### Sruby mosiężno-toczone

W. Zgoła w Poznaniu, ul. Grottingera 4, tel. 62-93.

### Transport towarów

C. Hartwig, Sp. Akc. w Poznaniu, ul. Towarowa 20.

### Wagony i Parowozy

H. Cegielski Tow. Akc. w Poznaniu, Górna Wilda 142.

### Wódki

Hartwig Kantorowicz, Tow. Akc. w Poznaniu, Grochowe Łąki 6. „Akwawit”, Tow. Akc. w Poznaniu, ulica Cieszkowskiego 5.

### Zakłady Stolarskie

Zjednoczone Zakłady Stolarskie, Witajewski i Wojciechowski w Poznaniu, ul. Wybickiego 13-14

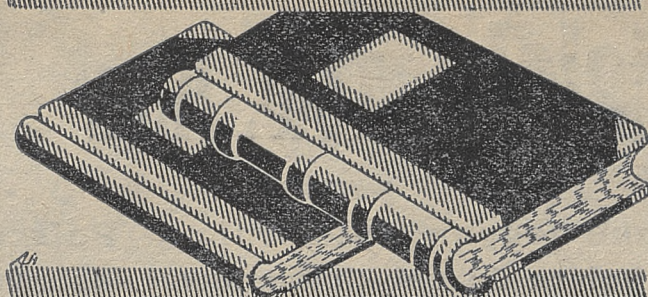
## Wielkopolska Fabryka Wyrobów Papierowych Kazimierz Świerkowski

Centrala i zakłady fabr. Pleszew Wlkp. — Telefon 55

Poznań Oddziały handlowe: Bydgoszcz  
W. Garbary 49 Tel. 30-64 ul Jagiellońska 29 Tel. 14-89  
Największa w kraju mehan. wytwórnia torebek i opakowań



**KSIĘGI HANDLOWE**



**KREGLEWSKIEGO**



Znaczek fabryczny



Znaczek fabryczny



Verifable Shampoo-Powder

**Miaflor**

NAJTAŃSZY ŚRODEK DO  
MYCIA WŁOSÓW I GŁOWY,  
USUWA ŁUPIEŻ, I NADAJE  
WŁOSOM MIĘKKOŚĆ JEDWABIU.

HENRYK **ŻAK**  
POZNAŃ.

**BENZYNY**

**OLEJE**

**BENZOL**

do maszyn, do motorów, do  
cylindrów maszyn parowych,  
automobilowe, wulkanowe do  
wywrotków, gazowe i inne.

Smary | Stałe tłuszcze  
na osie | **Tovotte**  
**Asfalt - Gudron**

Specjalność:

Oleje amerykańskie

**„METEOR” i „VACUUM”**

znane z pierwszorzędnej jakości

Wylączna sprzedaż na Województwo Poznańskie

Benzyny błękitnej i esencji „BOYCE-ITE“

**HURTOWNIA OLEJÓW SKALNYCH**

**L. RUCIŃSKI i ST. JANKOWSKI**

Alje Marcinkowskiego 7 **Poznań** Telefon 17-15 i 34-60

**Browary Huggera T. A.**

Poznań, ul. Półwiejska 25. Telefon 3037 i 3047.

**Słodownie i fabryka lodu**

polecają swoje wyborowe piwa:

**Kryształ jasne (pilzeńskie) — Specjał ciemne (monachijskie) — Porter**



# H. Cegielski, Tow. Akc. Poznań

wyrabia

jako jedyna wytwórnia w Polsce  
i poleca do natychmiastowej dostawy

== Lokomobile i Młocarnie Parowe ==  
Elewatory do słomy i Bukowniki do koniczyny

Przedstawicielstwo na Poznańskie:

Związkowa Centrala Maszyn Tow. Akc. Poznań, ulica Wjazdowa nr. 9.

Przedstawicielstwo na Kujawy i Pomorze:

Inowrocławska Fabryka Maszyn Tow. Akc. Inowrocław, ul. św. Ducha 29.

Przedstawicielstwo na b. Królestwo i Kresy Wschodnie:

Towarzystwo Przemysłowo-Handlowe „Ardora“ Warszawa, ul. Bracka 16.

Przedstawicielstwo na Małopolskę:

Henryk Małeckie, Lwów, ulica Sapiehy nr. 34.

## Hurtownia Win i spirytualji



## A. Glabisz Poznań

Stary Rynek nr. 50  
(pod daszkiem)

Telefon 34-00.

PERFUMY  
WODY KOŁOŃSKIE  
MYDŁA

KALIA  
JSTE



PRZODUJĄ w POLSCE

J. & S. Stempniewicz  
WARSZAWA POZNAŃ RADOM



# Związkowa Centrala Maszyn

Tow. Akc.

Ul. Ratajczaka 16

## POZNAŃ

Tel. 2280 i 2289

**Maszyny i narzędzia rolnicze  
wszelkiego rodzaju  
oraz części zapasowe**

Generalne reprezentacje:

**H. Cegielski Tow. Akc.:** garnitury parowe do młócenia

**Massey - Harris:** maszyny żniwne, motory naftowe

**Aktiebolaget Baltic:** centryfugi do mleka

**Phoenix, Wiedeń:** tryery do zboża

Prosimy zażądać oferty!

Prosimy zażądać oferty!



## LAKIERY

wszelkiego rodzaju, gotowe farby olejne, po-  
kosty, mydła techniczne, rdzeniowe, rozmaite  
mydła szare; do dezynfekcji: Lysol i Kreolinę  
poleca

w najlepszej jakości na dogodnych warunkach

**Wielkopolska Wytwórnia Chemiczna Tow. Akc.  
Poznań-Staroleka**

Biura: Poznań, Aleje Marcinkowskiego nr. 5



# Bank Związku Spółek Zarobkowych

Instytucja centralna:  
Poznań — Plac Wolności nr. 15.

## Oddziały w kraju:

Warszawa, ulica Jasna nr. 8,  
Łódź, ulica Sienkiewicza nr. 24,  
Toruń, ulica Szeroka nr. 14,  
Kraków, Rynek Główny nr. 19,  
Bydgoszcz, Plac Teatralny nr. 4,  
Lublin, Krakowskie Przedmieście nr. 45,  
Radom, Plac 3 Maja,  
Piotrków, Plac Kościuszki,

Kielce, ulica Sienkiewicza nr. 54,  
Grudziądz, ul. Józ. Wybickiego 11/13,  
Zbąszyń, ulica Marszałkowska nr. 43,  
Katowice, ulica Warszawska nr. 7,  
Sosnowiec, ulica 3 Maja nr. 9,  
Lwów, Kopernika 4,  
Wilno, ulica Mickiewicza nr. 1.  
Bielsko, ulica Piłsudskiego 13.

Wolne Miasto Gdańsk:  
Holzmarkt 18.

## Zagranicą:

Nowy York, — Union Bank of the Cooperative Societies  
New-York Agency 953, Third Avenue New-York.

Paryż, — Banque de l'Union des Sociétés Cooperatives,  
Succursale de Paris 82, rue Saint Lazare Paris (9-e).

Załatwia wszelkie czynności wchodzące w zakres bankowości.

Adres telegraficzny  
w kraju i New-Yorku: „Zarobkowy“ w Paryżu: „Bezeteseb“.